

Pol yá Filipai yan papia uying yámuk

¹ Nák ku Pol, Timoti yot nát tu Jesu Son Iháhá watán yáup nangge. Kulá na Pol no papia ná uye ku sate Jesu Son Iháhá watán ámna náráwa it yáilá Filipai káin átaráng sándán káin áwek. Hang wata kinan ámna ni miti ámna náráwa pin yáni tátáyan, me ámna náráwa ni miti ámna náráwa háláng yámamáyan watán káin hányon áwek.

² Nan náni Ánutu yot Táwi Jesu Son Iháhá watá pahán sámán du pahán láláp pá sányot átnek.

Pol yá Filipai ya naránga sáponga táng yámánnga ku wata heronge me Ánutu inánggiuk

³ Nák ku Pol no rám kámá sánda naráng hátinggoet wahára wu heronge me Ánutuna inánggoet. ⁴ No Ánutu yá sán kámuk háláng sásámáya sáponga tángga inánggoet wahára wu pahánna álosim hánám nangnaráng inánggoet.

⁵ Hulátingga sándá Jesu yan tombong háliuráng wahára átang inggálu áwánnga átkoeráng wahára sándá ná háláng namánnga me pingnga álosim wa ámna náráwa yánánngoeráng wata no álosim hánám naráng sámánngoet. ⁶ No ing hánám há naret, Ánutu málámbáyon iruk sáni kinan káin yáup álosim tátáya hulátिंग sámuk wawu málámbá wáina re tángga árán kungga Jesu Son Iháhá watán rám háleinek wahára wu yáup wa pukon tán sáliknginek.

⁷ Sándu pahánna kinan hánám átaráng, wata ku no sánda álosim hánám naránggoet wawu kándáng hálek. No kalabus kinan átkoet me, káyam bá me páliná táng hang titiya tát áráng hákhátik tángga me pingnga álosim wawu pálipuk hánám ingga ámna náráwa yánánggoet wahára wu Ánutu yá nák pahán namuk, wáinanyon du sán kámuk pahán sámuk. Pahán wa námuk wahára kungga ku málámbán yáup wa tánggoemán. ⁸ Ánutu málámbá ing wawu pálipuk ingga narángga átak, Jesu Son Iháhá yá sánda kikiná naránggoek wáinanyon du no sánda kikiná narángga ku pahánna káin sán sásáhaya táwi hánám naránggoet.

⁹ Rámá rámá no sáponga tánggoet wawu Ánutu ya kikiná nanará káluná me nukngá ya kikiná nanará káluná watá sándán átkuku káin emá rewe táwi hánám hálengga kungga átkuinek, hang iruk kán kálu nanará sáni yá táwi hálén kándáng gu wáina kandák ku wáina ingga naráng rákit tángga átkuineráng. ¹⁰ Wáina wata ku ket tárák kámuk wa sándá kándáng kápáng rákit tángga ku resim bu álosim hánám wa ihángguineráng. Wáina wata ku Jesu Son Iháhá watá son áwinek rám wahára wu Ánutu rahálá hára kandák ká sán hára ma átnándák ináku rongrongngá hánám átneráng. ¹¹ Wáina átang Jesu Son Iháhá yan háláng wahára kungga ku ket tárák álosim bán páliná watá sándán káin tuwatang átnék. Iná ámna náráwa yá ku wa kangga ku Ánutu kutná meng tárut táineráng. Sáponga ku wáina kálu táng sámángga áwánggoet.

Pol yá kalabus kinan átuk watá ku me pingnga álosim wa táng káto táuk

¹² Yanuknukna, sándá ing narineráng, nák hára rina tunggafiuk watá Táwi yan me pingnga álosim watán kálu wa ma suwuk, ináku watá háláng imán du me pingnga álosim watá káto hálengga átkoek. ¹³ Wáina wata ku tewe ámna kámuk Rom bán ámna yáilá Sisa yan it pinná tátá me ámna náráwa táwi yon watá no Jesu Son Iháhá watán yáup tánggoet wata ku ámna kámá yá neháng kalabus kinan tiuráng ingga há nareráng. ¹⁴ Táwi yan ámna náráwa táup táwi hánám bá yon du no kalabus kinan átkoet wata pingngana naránggoeráng. Kulá nák pingngana watá ku pahán yáni táng káto tán Táwi yan káin naráng hákhátik tátá watá káto hálengga átkoek. Wáina tángga ku pikpito ma narená háng hálángngingga átang Ánutu yan me wa meng tunggap tángga kunggoeráng.

¹⁵⁻¹⁶ Ámna kámá yá ku nanará álosim wahára átang nák háláng namámáya narángga ku Jesu Son Iháhá watán me pingnga álosim wa meng tunggap tángga kunggoeráng. Ámna wawu ing há nareráng, no kalabus kinan átkoet wawu me pingnga álosim wa táng káto tátáya, wáina hálendu nák ka kik-iná hánám naráng namángga ku Táwi yan me wa mengga átninggoeráng.

Iná ámna kámá yá ku no yáup tánggoet wata kalán nán yon du náka pahán kandák naráng namángga ku neháng hang tingga yáni ya kut yáni táng hip tátáya, wata ku Jesu Son Iháhá watán me pingnga álosim wa meng tunggap tángga kunggoeráng. ¹⁷ Ámna wawu yáni rina átnát wata narángga wata ingga ku wáina tánggoeráng, hang wawu nanará kándáng watá watyot árán

ma táng kuráng. Márapmá suwánggoet wawu kalabus kinan átkoet wa, son du márapmá nukngá nák ketnán tinin ingga wata wáina tánggoeráng. ¹⁸ Wáina tánggoeráng enendu káman niyan káin nanará álosim watá átmán Jesu Son Iháhá yan me menggoek, me nanará kandák watá átmán Jesu Son Iháhá yan me menggoek wawu álo kámá re. Ámna kámuk wáina tánggoeráng wawu Jesu Son Iháhá watán me pingnga álosim wa mengga kunggoeráng. Wáina tát tu no heronge hánám naránggoet.

Pol yá kámutnet me há átnet wawu álo rewe ingga naruk

¹⁹ Náku heronge hára rewe átnet, náuta sándá sáponga tángga nákháláng nanamáya Ánutu inánggoeráng, me Jesu Son Iháhá watán Iruk watá neháng káto tánggoek wata. Na ku ing há naret, márapmá rina tá nehángga átkoek, enendu kálu yará wa met wahára kungga ku Ánutu yá háláng namángga káyam ket yáni háranan son nehinek. ²⁰ Wáina wata ku no pahánna yot hánám ing naret, no hángghálángngingga átang gu náut kámá kandák káman ma táindat. Kandák káman tángga ku Ánutu rahálá hára reprepamá naringgom. Inggálu me máriya wawu pikpito ma narená káto re átang ket tárak álosim rámá rámá tángngátat wa rewe tángga átnet. Kámutnet me átnet wawu rina rina tánggoet watá ku Jesu Son Iháhá wata kutná meng tárut táinek. ²¹ Iná nákkán nanará káin wawu ing, no ma kámurená átnet wata hulá wawu Jesu Son Iháhá wata kutná meng tárut tángga átnet, iná há kámutnet wawu álosim hánám, náuta Jesu

yot átnemát. ²² Iná no ma kámurená átnet wawu yáup tángga áre yáupna wata páliná yá álo kámá sángga átnek. Kámutnet me há átnet wawu álosim re, enendu resim bu álosim hánám? Wawu ma narát. ²³ Yayará wawu álosim rewe. No kung Jesu Son Iháhá watyot átnet wawu álosim hánám ingga naret. Kámutang kung Jesu yot átnet watá ku káwak káin átnát wa táng hátek. ²⁴ Wáina enendu káwak káin há átang sán háláng sáminet wawu kutná táwi hánám. ²⁵ No me wawu pálipuk ingga narángga átkoet, wata ku no ing há naret, no káwak ketnán há átang yáup tángga háláng sáme naráng hákhátik sáni yá káto hálen heronge átneráng. ²⁶ Wáina táe ku rám no son sásáhaya sándán káin áwinet wahára ku sándá nák nahángga ku Jesu Son Iháhá wata heronge táwi hánám táng mángga ku kutná meng tárut táineráng.

Ánutu yá Filipai iháng toliuk ngáyá ku márapmá susuwáyan káluná wa hányon mengga ting yámuk

²⁷ Kutná táwi hánám wawu átkuku sáni yá kándáng re árán Jesu Son Iháhá watán me pingnga álosim wa rewe isutang átkuineráng wa. Wáina árát tu no áwángga sáhinet, me pingnga sáni re narinet wahára ku no ing há narinet, sándu káto hálengga pahán káman me nanará káman hára re átang gu hánghálángngingga ámna náráwa yan naráng hákhátik káin me pingnga álosim wa táng káto táng yámineráng. ²⁸ Niyá yáup wata ingga sáháng káyam tát tu ma pitáindaráng. Wáina tát sáhángga ku káyam bá ku ing narineráng, nándu Ánutu yá náháng lem há táinek, iná sándu málámbá háláng

sámangga son sáhinek ingga sáhangga ku wáina narineráng. Ánutu málambá ku wáina hánám táinek. ²⁹ Ánutu yá Jesu Son Iháhá wata naráng háting mámáyan káluná wa táng toling sámuk waháranyon du Táwi ya naráng háting mánggoeráng wata ku wa isutang gu márappmá susuwáyan káluná wa hányon mengga ting sámuk. ³⁰ Sándá márappmá rina suwánggoeráng wawu no sáni yot wakáin átang suwánggiut wáinanyon, hang rám nahára kalabus kinan átang suwángga átkoet wáinanyon.

2

Pahán káman átang gu ámna náráwa iháng álolo táinemán

¹ Sándá Jesu Son Iháhá watyot tántápin tángga átkoeráng, wata ku málambá pahán sáni táng tarut tángga átkoek. Me Jesu yá sánda kikiná hánám naránggoek, wata ku sándá pahán láláp tángga átkoeráng. Me sándá Iruk Káungá watyot pahán káman átkoeráng. Hang Ánutu yá sánda urák sáni narángga sáháng álolo tánggoek. ² Sáni wáina átang gu nanará káman re kámá ya kikiná narángmán narángmán tátá watá orek sáni hára árán pahán káman re átneráng. Iná sándá wáina átneráng hálen wawu nák pahánna yá álosim hánám háleinek. ³ Rina rina táineráng wahára wu sáni ya re narát árená hálen kut sáni táng hip ma táindaráng, ináku sáni ya narát háená hálen kámá kápát kut yáni táwi ina háleineráng. ⁴ Sán káman káman dá sánin pahán káin rina átak wata re ma narindaráng, ináku ámna náráwa nukngá yan pahán káin rina átak wa háláng yámánin ingga narineráng.

Jesu Son Iháhá yá málám tángga han Ánutu yá táng áráng tiuk

⁵ Pahán nanará sáni wu Jesu Son Iháhá watá pahán nanará rina tingga átkoek wáinanyon tingga átkuineráng. Kulá pahán du ing tingga átkoek:

⁶ Málám bu Ánutu yon, enendu watá Ánutu yan uliháláng nák hára átak wa káto tángga árin ingga ma naruk.

⁷ Ináku málámbán kut táwi wa wáina san árán málám tán ále hánám háliuk.
Ámna nangge hánám hálangga yáup nangge hánámá kutná muná ina háliuk.

⁸ Ámna nangge hánám wáina hálangga ku málám tángga hangga Ánutu yan nanará isutang kámutuk. Wa kámutuk wawu hulá kámá hánám, wawu maripong hára kámutuk wa.

⁹ Hulá wata hánám bu Ánutu yá Jesu táng hip táng áráng tin árená hánám árán,
kut káman imuk wawu álo kámá hánám, kut watá ku kut kátu wa erek hánám iháng hátek.

¹⁰ Ánutu yá wáina tán du alek káinnan, me káwak káinnan, me káwak tárang káinnan
watá kámuk hánám turingga hangga tun yáni hára imángga Jesu kutná meng tárut tángga wata tárang káin re átneráng,

¹¹ hang milun kámuk ká ing meng tunggap táineráng,
“Jesu Son Iháhá wawu Táwi” ingga meineráng.
Wáina meineráng wawu Nan Ánutu kutná meng tárut táineráng.

Nándá ku ámna náráwa orek yáni hára alek káin hitung gá ina yamá mangga átkuinemán

¹² Wáina hálendu, yanuknukna pánpáliná, sándá ku rámá rámá Ánutu yan milun isutnándaráng, wáinanyon du inggálu wáina re isutang átkuineráng. No sányot áre wahára re ma isut kuindaráng, ináku sányot átnet me ma átnándát wawu sándá ku kándáng re átang átkuineráng. Ánutu yá son sáhángga ku sándá málámba rahálá hára rongrongngá hánám háháleya ku wata yáupmá tángga átkoek, wata ku wata narángga sáni tángga hangga Ánutu tárang káin átang gu mukmuro táninggom ingga wata pikpito narángga hánghálángngingga átang ket tárak álosim wa rewe tángga átkuineráng.

¹³ Ánutu málámbá pahán sáni kinan káin yáup tángga árán pahán sáni tárurán du sándá rina tátáya narek wawu málámbá háláng sámán wa tánggoeráng.

¹⁴ Sándá rina rina táineráng wata mená yon táwi tángga menmenná pálak ma táng kuindaráng.

¹⁵⁻¹⁶ Wáina tángga ku Ánutu nángánangge yá ina átang ámna náráwa rahán yáni hára kandák ma arená rongrongngá kándáng re átneráng. Me átkukuná pálak wa tángga átang ámna náráwa yámamáya tángguineráng, hang ámna náráwa niyá kálu kándáng wa sangga kandák hánám átaráng wata orek yáni hára alek káin hitung gá yam yáni mangga átnándaráng sándá wáinanyon átkuineráng. Wáina átneráng watá ku Jesu Son Iháhá watá son áwinek rám wahára wu no sándá ket tárak álosim tánggoeráng wata heronge narángga meng toling sámángga ku ing narinet, no yáup táwi rina

tánggiut watá hánámá ma háliuk ingga narinet. ¹⁷ No Táwi yan yáup tángoet wata ámna kámá yá nák nutkámut tátáya tángoeráng. Sándá Jesu ya naráng háting mángoeráng, wawu átkuku sáni wa taha sáni ina Ánutu yan alta káin tinggoeráng. Iná nák há nutkámut tát hálendu nák sipna watá ku taha titiya wáin kulená wa ina hálendu sándá átkuku sáni táng taha ina tinggoeráng wata ketnán kukuliyan wáina háleinek. Wáina tunggafeinek enendu nák ku heronge rewe átang átkuinet, hang no sányot heronge tángga átang átkuinet. ¹⁸ Kulá wáinanyon du sándá heronge rewe táineráng, hang sándá nákkot heronge tángga átkuinemán.

Pol yá Timoti suring mán Filipai káin kukuya miuk

¹⁹ Táwi Jesu yá narán álo hálen wawu Timoti suring me sándán káin kungga rám rina hára nákkán káin son áwinek wahára ku sándán me pingnga nanán narángga ku no heronge narinet.

²⁰ Ámna nukngá kámá wa ina nákkot nahára kámá ma árak, iná ámna málám náwu nákkot pahán káman hálen sán háláng sásámáya pahán yot yáup tángoemát. ²¹ Ámna nukngá kámá wu yánin pahán káin rina átak wata rewe narát árená hálendu Jesu Son Iháhá yan yáup wa meng isurát kuku wata ma narángguráng. ²² Iná Timoti yan ket tárák álosim wawu sáni kangga ku yáup ámna álosim ingga sáni há kangngátaráng wa. Sáni há nareráng wa, watá háláng namán du me pingnga álosim wata yáupmá tángoemát wawu nangge káman dá naning háláng imángngatak tárák wáinanyon.

²³ Wáina wata ku no sopmuná ingmen suring me

sándán káin áwánggim, enendu hulátingga hánám bu nák hára rina tunggafen káin ingga wata hálet. ²⁴ Iná nák ku ing hánám há naránga átat, Táwi yá kálu táng toling namán du máriya sim bu hányon áwánga sáhinet.

Pol yá Epafrotitus suring mán Filipai káin kukuya miuk

²⁵ Kulá hang nanará káman du ing naret, Epafrotitus kálak há suring me sándán káin son áwinek. Ámna wawu nák nukna me yáup nákkot káman tángngátamát, hang ámna wawu tewe ámna yá hánghálangngingga erawángngátaráng tárak wáinanyon du miti yáup tángoek. Ámna wawu sáni suring mát áwáng sánin me nanuk. No náut ta kesák táut wahára háláng namámáya suring mát áwuk. ²⁶ Ámna málám wawu sán sásáháya táup tángga átak, hang ing hányon naruk, málámhá ilalák táuk wawu sándu há naruráng, enendu málám bu álo háliuk me muná wawu sándu ma nararáng, wata ku pahán márapi táwi hára átak. Wáina hálendu, no suring me sándán káin kuinek. ²⁷ Wawu pálipuk, ilalák márapi há hánám tángga hála kámutuk, enendu Ánutu yá urákná naránga ku ilalákná wa tán álo háliuk. Ánutu yá wata re urákná ma naruk, ináku nák ka urákna hányon naruk, wawu márapi táwi nukngá yá nákkot átnát ta ma naruk. ²⁸ Wáina wata ku no há hánám suring me áwán du sándá kat álo árán kangga heronge narineráng, me no sánda ingga naránpak ma táindát. ²⁹ Rám Epafrotitus yá sándán káin áwáng hinek wahára wu sándá ku wa Táwi kutná hára álo kámá áwelák ingga inánga heronge táwi

hánám táng mineráng. Sándá ámna wáinaná wawu kut yáni táng hip tángguineráng. ³⁰ Jesu Son Iháhá watán yáup pa ingga átkukuná hála sáuk. Málámbán átkuku wata narán táwi ma háliuk, ináku nák háláng nanamá wata narán táwi háliuk. Sándá háláng nanamáyan wawu káluná muná, wáina wata ku Epafrotitus yá sándán kome tángga nák háláng namánggiuk.

3

Niyá Jesu ya naráng háting minek wawu ámna náráwa kándáng hánám

¹ Yanuknukna, me nukngá ing sánin, Táwi ya heronge hánám naráng mineráng.

No me ing son uying sámamáya takta ma narát, náuta me nátá ku háláng sámán álo kámá átneráng.

² Ámna kámá ang páyom bá ina ket tárak wáik tángga átninggoeráng ga ku sándá háleng rákit kándáng tángga átkuineráng. Ámna wáinaná watá ku ámna ing yánáng tolinggoeráng, “Sándá átkuku sásáliná muná wa tánin ingga wawu kip sáni wa mamará háleinek.” Me wáina yánánga átninggoeráng, enendu me wawu kusák hánám.

³ Iná nándu Ánutu yan ámna náráwa pánpáliná hánám. Nándu Iruk Káungá watán háláng hára Ánutu ináng sáknginggoemán. Nándu Jesu Son Iháhá watán yáup hára re ku Ánutu yá son náhuk wata heronge hánám naránga Jesu kutná meng tárut tánggoemán, wáina wata ku, ing há naremán, ámna yá yáni ya sut yáni hára tárak hulá hulá rina tángngátaráng watá kámá ma háláng yámindák.

4 Iná sut tán kutná kutná watá álo háláng nánámáyan iná wawu nák ku álo kámá hánám wáina átgem. Ámna kámá yá sut tán kutná kutná hára háláng yáni tin átaráng wáina no átang iná wawu no erek hánám iháng hátinggem. ⁵ Ná k ku tunggafengga rá m 8 áre ku kepna maruráng. Iná ná k ku Israel ámna náráwa waháranan, me tombong Benjamin waháranan, me nanna me mamna wawu tombong Hibru hánám wata ku nawu Hibru hánám bon. Ná k ku tombong Farisi hálendu Moses yan meng rákit me wa kándáng hánám isutnándat. ⁶ Uláp pu no Jesu yan ámna náráwa wawu Ánutu káyammá ingga naránggiut, wata ku Ánutu kutná meng tárut táin ingga ku wa iháng lem táup hánám tánggiut. Iná ámna náráwa yá meng rákit me wahára ting kung nákkán átkuku wa káineráng wawu nákkán kandák kámá ma káindáráng.

⁷ No uláp pu ále hulá hulá wáina táe Ánutu yá wa kápángga ku neháng álolo táinek ingga wáina tánggiut, enendu inggálu ku Jesu Son Iháhá wata naráng háting mángoet, wata ku sut hára hulá hulá wáina tátá wawu nare ále hánám hálenggoek. ⁸ Wata kátu háranyon du ing, no naret tu Táwina Jesu Son Iháhá wata naráng háting mámara wawu kutná táwi hánám, wata ku kutná kutná kámuk hánám wawu kápe ku ále hánám hálenggoeráng. Ná k ku Jesu ya naráng háting mángga ku kutná kutná kámuk wawu erek hánám há sang háliut. No wa kápe ku susut ina hálet Jesu Son Iháhá wa rewe káto tángga ⁹ watyot ronrosin átkuinemat. No meng rákit me watán kálu wa isutnet wata re

ámna kándáng ma háleindát. Ináku ámna kándáng háháleyan káluná wawu Jesu Son Iháhá ya naráng háting mámá wa rewe. Jesu ya naráng háting mátne ku Ánutu yá ámna náráwa kándáng ingga náninek. ¹⁰ No Jesu Son Iháhá wata kándáng hánám naráng minán naret. Jesu yá há kámurán Ánutu yan háláng watá son táng tárut táuk. Ánutu yan háláng watá nákkot átnek wata naret. Rám na márampá suwánggoet wahára ku naráng kung Jesu yá márampá hányon suwuk wa narángga ku watá neháng káto tánggoek, hang no ku Jesu yan yáup wa háláng imóamáya kátkámut ta tiyawinet, tárák wáinanyon du Jesu yá nák háláng namámáya kámutuk. ¹¹ No me wa mengga háet wata pálná yá há tunggafeineráng ga naret, náuta máriya ku Ánutu yá kátkámut háranan son há neháng tárut táinek ingga naret wata.

Pol yá tawon tená hára kung heheya hururung kunggátak

¹² Jesu Son Iháhá watán ket tárák ká átak wáinanyon hánám nákkán ket tárák watá kung wahára hánám ma árak, wata ku nawu kándáng álo átat ingga ma menggem, ináku rámá rámá wu yáup háláng hánám tángga Jesu inanyon háháleya yáupmá tánggoet. Jesu yá no málám inanyon átnát ta narángga málámbán pingnga ya há nehuk. ¹³ Yanuknukna, nawu ket tárák wáina hánám há tángga átat ingga ma narát, iná no nanará káman naránggoet, wawu uláp rina tánggiut wata ma naránggut, ináku yáup háláng tángga ku máriya rina tunggafeinek wa tátá wata nanará tinggoet. ¹⁴ Náku yumnak álosim wa táin ingga tawon tená

wahára kung heheya hururung hánám kungga átkoet. Yumnak wawu ing, Jesu Son Iháhá watá yáup táuk wahára kungga ku no áráng alek káin Ánutu málámbot álo kámá átnát ta wata ingga mantáng namuk.

¹⁵ Kulá sán niyá naráng hákhátik hára há káto hálangga átaráng hálendu sándá ku nanará álosim no wa met wawu pálipuk ingga narángga ku wa isutneráng. Iná nanará sáni yá kámá átak hálen wawu Ánutu málámbá ku nanará sáni wa táng tolingga táng kándáng ting sáminek. ¹⁶ Iná kutná táwi hánám wawu ing, nándu Ánutu yá nanará páliná há námán kangga táumán wa káto tángga átang wa isutnemán.

¹⁷ Yanuknukna, sándá ku nákkán ket tárak rina wa há káuráng, wata ku kung nuknuk sáni hára sengsáráp tángga ku nákkán ket tárak watá isutkoeráng wáinanyon sándá ku hányon isutneráng. Sándá ku ámna náráwa niyá nándán ket tárak wa kangga wáinanyon isutkoeráng wa kápángga ku wáinanyon isutkuineráng. ¹⁸ Wawu náuta, ámna táup pá yon Jesu Son Iháhá watán maripong wata káyammá hálangga átaráng wata. Me náwu rám máro hánám há sánángga áwut, wanyon du kula ku rahánna uminá kinan átang wa son sánet. ¹⁹ Ámna wawu sut tán kikiná wa rewe isutkoeráng, wata ku sut tán kikiná watá ánutu yáni hálanggoek. Káwak kán kutná kutná wata re narát árená hálen káwak kán tirik tárak reprepmá átaráng wa isusut ta reprepmá ma narángguráng, ináku wa tátáya heronge hánám narángga wáina tánggoeráng. Ámna wáinaná wawu Ánutu yá iháng lem tán muná kuineráng. ²⁰ Iná náni wu it náni hulá wu alek, wata

ku Táwi Jesu Son Iháhá watá alek kálu hangga ku son náhinek wata pahán yot hánám háleng mángga átamán. ²¹ Málámbán háláng hára kutná kutná kámuk hánám wa tán málámba tárang káin arát tu háláng watá yon du káwak sut náni nátá márappmá suwánggoeráng wa tán kokolingga hulá kámá hálengga ku málámba sutná yá átak ina álosim hánám háleineráng.

4

Heronge hára pahán káman átang nanará álosim wa tángga átnemán

¹ Wáina wata ku, yanuknukna, sándá ku wáina re átang gu Táwi hára káto yáreng kátingga átkuineráng. Nák ku sánda kikiná hánám narángga ku sán son sásáhaya álo kámá hánám naránggoet. No yáup háláng rina táut wata páliná wu sán, wata ku no sánda heronge hánám naráng sámánggoet.

² Yuodia káling Sintike, no ing há táinemálák ka naret, sándá ku menmen ma táená ku pahán káman átkuinemálák, náuta sán yayará wu Táwi yan yáup náráwa. ³ Iná yáup náti káman hánám tángga arená kák ku ing kanindet, ko ku náráwa yará wa háláng yámátá ku watá pahán káman átkuinemálák. Náráwa yará watá nákkot káman átang yáup háláng tángga Jesu yan me pingnga álosim wa ámna náráwa yánángga átkumán. Náráwa yará wa, me Klemen yot tu ámna náráwa nukngá kámá átaráng watyot kámuk náni káman átang gu me pingnga álosim wa yánángga átkumán. Ánutu yá átkuku yan papia hára kut yáni há uying san átaráng.

⁴ Rámá rámá Táwi ya heronge naráng mineráng. Son me wanyon ing meindet, heronge naráng mineráng! ⁵ Sándá ámna náráwa kámuk iháng pahán láláp táng yámát tu pahán láláp sáni wa hiták káineráng. Táwi yá áwáwáyan rám wawu hátewingga átak. ⁶ Náut kámá káman da naránpak ma táindaráng, ináku rámá rámá náut ta naránga ku sáponga tánga Ánutu heronge me inánga ku háláng sásámáya inángguineráng. ⁷ Wáina tánga ku pahán láláp Ánutu yá námángoek watá pahán nanará sáni kándáng pinná tánga átnek. Ánutu yá pahán láláp námángoek wawu Jesu Son Iháhá wata naráng háting mángoemán wata. Ánutu yan pahán láláp wawu álosim hánám, ámna nangge yá wata hulá wa nanaráyan tárák ku muná hánám.

⁸ Yanuknukna, me nukngá kámá ing sánin, rámá rámá ku ing naránga átkuinemán, me pálipuk re isusut, kámá iháng totoli, kálu kándáng isusut, rongrongngá re átkuku, náut kámá álosim ba kikiná nanará, kámá yá álosim rina tát kákápá, álo kámá rewe átnát, me álosim tátne kámá yá wa kangga Ánutu kutná meng tárut tátá, wa hánám naránga wahára re átang átkuinemán. ⁹ Wáina átang gu no me rina sánáng tole táuráng me nákkán hára rina naruráng me nákkán hára rina káuráng wa iháng tárák hára tit tu Ánutu pahán láláp márúmá watá sányot átnek.

Polýa Filipai yá taha yáni sat málámbán káin kuk wata heronge naruk

¹⁰ Kulá rám hásák sim átang áwuráng wahára sándá ma háláng namuráng. Iná rám nahára nák

háláng namámáya son naráng hátit no Táwi ya heronge táwi hánám naráng mánggoet. Pálipuk uláp pu háláng nanamáya naránggiuráng, enendu háláng nanamáyan káluná wawu muná. ¹¹ No wáina sánet wawu no kutná kutná ya kesák tángga átang wata ingga ma sánát. Nák ku átnátna káin náutá rina tunggafengngátak wawu álo rewe ingga narángngátat. ¹² Kesák átnát rámá me kutná kutná pálak átnát rámá wawu nákkán káin há tunggafeng namuk. Rina rina nákkán káin tunggafeinek wawu álo rewe ingga há narinet. Sungi na pálak me sungi na muná, hang kutná kutná na pálak me kutná kutná na muná átnet wawu álo rewe ingga narinet. ¹³ Jesu Son Iháhá watá neháng káto tánggoek, wata ku watán háláng hára ku no kálu rina rina watá nákkán káin tunggafeinek wawu álo rewe átnet ingga naret.

¹⁴ Enendu no sándá háláng namángga márappmá rina sungga átkoet wa táng láláp táuráng wata heronge naráng sámé. ¹⁵ Kulá Filipai ámna náráwa sáni ing há nareráng, Jesu yan me pingnga álosim watá hulátingga sándán káin áwuk wahára átang árongga no Masedonia provins wa sáut wahára wu sándá re ku sup pán kálu nák háláng namuráng, Jesu yan ámna náráwa urum kámá yá ku muná. ¹⁶ Hang it yáilá Tesalonaika wakáin átang kesák tángga átkiut wahára wu sándá rám máro sim bon nák háláng namámáya sup hirarát nákkán káin áwánggiuk. ¹⁷ Sándá sup nukngá wáinanyon háláng nanamáya narineráng ingga narángga wata ma sánát, ináku ket tárak álosim wáina wa tángga re arát tu Ánutu yá sáháng álolo táng sáminek ingga

naret. ¹⁸ Kulá sup táwi Epafrotitus imát ihángga áwuk wawu há namuk, iná sup wa sat áwuk watá ku nákkán kesák rina wa erek hánám táng tolin du álo rewe átat. Iná sup wa sat áwuk watá ku Ánutu ya towet sing mát mungnganá kikiná hásin álosim narángngatak wáina. ¹⁹ Ánutuna wawu kutná kutná kámuk hánám wata márúm yáni. Wáina wata ku málámbá náuta kesák tángga átkoeráng wa sáhángga ku Jesu Son Iháhá yan yáup wahára kungga ku wa sámángguinek. ²⁰ Nan nání Ánutu wawu rámá rámá sásáliná muná kutná meng tárut tángga átkuinemán. Wa pálipuk.

Pol yá káe álo ná meng san Filipai yan káin kuk

²¹ Sándá nákkán káe álo* táng kung Jesu Son Iháhá watán ámna náráwa kámuk yánineráng. Hang nuknukna nákkot átaráng watá káe álo yáni hányon meng sat sándán káin áwek. ²² Jesu yan ámna náráwa it yáilá nahára átaráng watá káe álo yáni meng sat sándán káin áwek, me Jesu naráng mená Rom bán ámna yáilá Sisa watán it kinan yáup tángga átkoeráng watá káe álo yáni pahán yot hánám meng sat sándán káin áwek.

²³ Táwi Jesu Son Iháhá watá pahán sámángga iruk sáni yot átnék. Wa pálipuk.

---

* **4:21:** Me “káe álo” náwu Pol yá papia ná káen uyiuk ingga ma miuk, ináku Pol yá heronge me mengga uyiuk. Pol yá papia ná uyiuk wawu hilápmá me yonyon me rina kálu uyiuk wawu ma narámán.

Miti yan Papia
Portions of the Holy Bible in the Nukna Language of
Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Nukna long Niugini

copyright © 2013, 2017, 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nukna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 19 Aug 2022

a89ec59a-f2e8-504d-b0fa-4fd1a6687573